

REFERAT Fritids-, Kultur- og Lokalsamfundsudvalget d. 30-09-2025

Mødedato   Tirsdag d. 30. september 2025 kl. 16:00

Mødested   Snorrebakken 66, Mødelokale 5

Mødedeltagere   Bjarne Hartung Kirkegaard, Kirstine van Sabben, Maria Fromseier
Kjærgaard, Niclas Fick, Linda Kofoed Persson

Indholdsfortegnelse

Fraværende og bemærkninger til dagsorden.....	3
Valg af næstformand.....	4
Anlægsbevilling til tag, vinduer og facader på Dams Gård.....	5
Anlægsbevilling til udarbejdelse af visionsoplæg for Dams Gård.....	8
Forsøgsordning for frie bymidter, etape 1 - Dams Gård.....	11
Gensidig orientering.....	16
Sager til høring.....	17

Punkt 1: Fraværende og bemærkninger til dagsorden

Fraværende

Ingen.

Bemærkninger til dagsorden

Ingen.

Deltagere fra administrationen

Teknisk direktør Lisbeth Røgind

Udvalgssekretær Betina Bjergsted Radovanovic Barbossa

Punkt 2: Valg af næstformand

24/1435

Sagsgang

Fritids-, Kultur- og Lokalsamfundsudvalget beslutter

Formål med sagen

Udvalget skal vælge ny næstformand for resten af perioden.

Indstilling

Direktionen indstiller, at

- udvalget vælger ny næstformand

Beslutning Fritids-, Kultur- og Lokalsamfundsudvalget den 30-09-2025

Bjarne Hartung Kirkegaard er ny næstformand.

Sagsfremstilling

Udvalgets næstformand har skiftet fagudvalg og udvalget skal derfor vælge en ny næstformand for den resterende periode. Næstformanden skal fungere ved formandens forfald.

Valget af ny næstformand ledes af udvalgsformanden og valget sker ved flertalsvalg.

Økonomiske konsekvenser

Ingen.

Punkt 3: Anlægsbevilling til tag, vinduer og facader på Dams Gård

25/15379

Sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget indstiller

Fritids-, Kultur- og Lokalsamfundsudvalget indstiller

Økonomi- og Klimaudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Formål med sagen

Center for Miljø, Plan og Kultur søger, i samarbejde med Center for Trafik, Ejendomme og Drift, en anlægsbevilling til renovering af tag på bygningen parallelt med Krystalgade, samt til renovering af vinduer og facader.

Renoveringen er en del af det samlede projekt om at få mere liv i Rønne bymidte, der støttes af statens Forsøgsordning til frie bymidter. Der kører to andre dagordenspunkter parallelt.

Indstilling

Direktionen indstiller, at

a) *Anlægsbevilling 2: Tag, vinduer og facader på Dams Gård renoveres* igangsættes, idet de bevillingsmæssige konsekvenser godkendes, jf. afsnittet økonomiske konsekvenser.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 24-09-2025

Anbefales.

Beslutning Fritids-, Kultur- og Lokalsamfundsudvalget den 30-09-2025

Anbefales.

Sagsfremstilling

Bygningen Dams Gård i Krystalgade er en betydningsfuld del af Rønnes centrum, da bygningen af den størrelse og med den type store og højloftede rum er sjælden på hele Bornholm. Den har potentiale til at blive et centralt beliggende multifunktionelt hus, med afgørende betydning for udviklingen af Rønnes bymidte.

Bygningen står over for væsentlige vedligeholdelsesopgaver, herunder renovering af tagflade på bygningen parallelt med Krystalgade, samt for reparation af vinduer og døre og facader.

Uden passende og rettidig vedligeholdelse, vil bygningens tilstand forværres, hvilket vil forringe værdien af ejendommen, idet det vurderes at være en risiko at forsætte med at undlade at renovere bygningens klimaskærm.

Det vil også påvirke bygningens arkitektoniske værdi, som en af Rønnes bemærkelsesværdige bygningsværker.

Det foreslås derfor at igangsætte en renovering af tagfladen, som ligger parallelt med Krystalgade, ligeledes skal vinduer og døre renoveres eller udskiftes.

Finansieringen ønskes tilvejebragt igennem de midler, der er tilgængelige gennem statslige støtteordninger - Rønnes deltagelse i forsøgsordningen for frie bymidter. Dette vil bidrage til at bevare bygningens arkitektoniske karakter og sikre dens funktion og holdbarhed fremover.

Projektets omfang

Tagrenovering omfatter eksisterende tag i henhold til indsatte billede, herunder nødvendig opretning af spær og generel udbedring af tagkonstruktion. Det forudsættes, at eksisterende tagtegl kan genbruges.

Tagarbejdet kræver opsætning af stilladser, hvorfor en renovering af vinduer og døre samt en generel facadegennemgang vil være optimal i samme arbejdsgang.

Her medtages renovering af vinduer i 1. og 2.sals højde samt udbedring af synlige murskader.

Anlægsprojektet forudsætter, at de originale vinduer med forsatsrammer renoveres. Vinduer af denne arkitektoniske karakter og -værdi vil ud fra den nuværende stand, kunne renoveres og bevares med positive effekter for budget og CO2-ramme, sammenlignet med udskiftning til nye vinduer.

Miljøkortlægning og sanering

I forbindelse med renoveringen, skal der foretages miljøkortlægning af skadelige stoffer i berørte og omkringliggende materialer. Det er en klar forventning, at der eksisterer miljøfarlige stoffer indvendig og udvendig i bygningen, der påkræver en større sanering. Dette er vurderet ud fra tidsperspektivet for bygningens opførelse samt gennemgribende renoveringer og branchens generelle erfaring.

Da renoveringen primært består af udvendige arbejder og tag, anbefales det for det samlede videre projekt at udføre kortlægning og sanering af indvendige områder samtidig

Økonomiske konsekvenser

Center for Miljø, Plan og Kultur søger om anlægsbevillinger til Renovering af tag, vinduer og facader i Dams Gård, Rønne.

Bevillingsmæssige konsekvenser vedr. anlæg

Sagen medfører, at der skal gives en anlægsbevilling (udgift) på 8.505.000 kr. til renoveringsarbejder i Dams Gård, Rønne og en anlægsbevilling (indtægt) på -5.103.000 kr. vedr. tilskud fra Statens forsøgsordning for frie bymidter (tabel 1)

Tabel 1 Nye anlægsbevillinger (i hele kr.)

Udvalg	Center	Projekt	U/I	Ny bevilling
NMPU	MPK	Renovering af tag, vinduer og facader på Dams Gård i Rønne	Udgift	8.505.000
NMPU	MPK	Renovering af tag, vinduer og facader på Dams Gård i Rønne	Indtægt	-5.103.000
Nye anlægsbevillinger i alt				3.402.000

Sagen medfører også, at der skal gives en tillægsbevilling til rådighedsbeløb på 3.402.000 kr. i 2025 og på 5.103.000 kr. i 2026 til projektudgifterne. Der skal tillige gives en tillægsbevilling til rådighedsbeløb på -5.103.000 kr. i 2026 til tilskud til projektet. Nettoudgiften på 3.402.000 kr. finansieres af de afsatte midler til Byens Hus/Torv på tværs. Der er afsat i alt 14.417.500 kr.

Der er ikke afsat midler til projektledelse i denne sag, da alle midler til projektledelse vedr. Forsøgsordningen til frie bymidter er afsat samlet i anlægsbevilling 1: Udarbejdelse af visionsoplæg for Dams Gård.

Table 2 Tillægsbevilling til rådighedsbelsøb/budgetændring (i hele kr.)

Udvalg	Center	Projekt	U/I	Budget år	Budget år	Konsekvenser i overslagsår		
				2025	2026	2027	2028	2029
Tillægsbevilling/budgetændring:								
NMPU	MPK	Renovering af tag, vinduer og facader på Dams Gård i Rønne	Udgift	3.402.000	5.103.000			0
NMPU	MPK	Renovering af tag, vinduer og facader på Dams Gård i Rønne	Indtægt	0	-5.103.000	0		0
Finansiering:								
NMPU	MPK	Byens Hus/Torv på tværs, Rønne	Udgift	-3.402.000				0
I alt				0	0	0	0	0
Kassebeholdningen *				0	0	0	0	0

* + = forøgelse af kassebeholdningen og - = forbrug af kassebeholdningen.

Bevillingsmæssige konsekvenser vedr. drift

Der forventes ikke at være yderligere behov for drift i forhold til det nuværende afsatte driftsbudget til bygninger i Dams Gård, Rønne

Punkt 4: Anlægsbevilling til udarbejdelse af visionsoplæg for Dams Gård

25/15379

Sagsgang

Natur-, Miljø-, og Planudvalget indstiller

Fritids-, Kultur- og Lokalsamfundsudvalget indstiller

Økonomi- og Klimaudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Å

Formål med sagen

Center for Miljø, Plan og Kultur søger om en anlægsbevilling til den videre udvikling af Dams Gård, som del af Statens Forsøgsordning for frie bymidter. Forsøgsordningens formål er at skabe mere liv i Rønne bymidte.

Projektperioden for Forsøgsordningen for frie bymidter løber jf. bekendtgørelsen fra midten af 2024 til slutningen af 2029 med endelige regnskabsafregning og evaluering i 2030.

Der ansøges i denne sag om midler til visionsoplæg, administration og evaluering i perioden 2025-2027.

Der kræver to andre dagordenspunkter parallelt med denne. Å

Indstilling

Direktionen indstiller, at

- *Anlægsbevilling 1: Udarbejdelse af visionsoplæg for Dams Gård* igangsættes, idet de bevillingsmæssige konsekvenser godkendes, jf. afsnittet Økonomiske konsekvenser.

Beslutning Natur-, Miljø-, og Planudvalget den 24-09-2025

Anbefales.

Beslutning Fritids-, Kultur- og Lokalsamfundsudvalget den 30-09-2025

Anbefales.

Kirstine Van Sabben afventer sin stillingtagen.

Å

Sagsfremstilling

Projektudviklingen af Dams Gård som multifunktionelt kulturhus, der delvist finansieres gennem Statens Forsøgsordning for frie bymidter, indeholder projektledelse, inddragelse af interessenter, målinger af udviklingen af bylivet i Rønne, samt udarbejdelse af en midtvejs- og en slutevaluering.

Baggrunden for udarbejdelsen af et visionsoplæg er, at Rønne har behov for et multifunktionelt hus i tidssvarende rammer, der kan understøtte fællesskab, kreativitet og byens identitet. Kommunen ejer en eksisterende bygning, Dams Gård, som har potentiale til at blive omdannet til et moderne og levende sted "til gavn for borgere i alle aldre, lokale foreninger, Rønnes kulturinstitutioner og -skabere.

Oplægget skal danne grundlag for en fremtidig politisk beslutning og for potentiel ekstern finansiering fra fonde og puljer.

Indhold i visionsoplægget

Visionsoplægget skal udarbejdes af et rådgiversteam med erfaring i kulturbyggerier. Udarbejdelsen af et samlet visionsoplæg for Dams Gård foreslås at tage udgangspunkt i en mølslutning om at skabe et multifunktionelt hus, som vil kunne opfylde mange af de behov, som kommunen har fået kendskab til i den forløbende dialogproces, som er beskrevet i Å sagen: Forsøgsordning for frie bymidter etape 1 – Dams Gård i indeværende sagsgang. Det har i perioden vist sig, at behov løbende ændrer sig, og det er derfor administrationens forslag at visionen tager afsæt i, at bygningen ad flere netop bør kunne anvendes af forskellige brugergrupper og forskellige offentlige aktiviteter, der understøtter bylivet, kultur med videre.

Oplægget skal som minimum indeholde:

- Å Å Å Å Å Å Å Å Scenarieudvikling: Udvikling af et scenarie for husets fremtidige brug og rolle i byen med særligt fokus på at skabe et multifunktionelt hus.

- Å Å Å Å Å Å Å Å Rumlige skitser: Visualisering af mulige ombygninger og indretninger i det eksisterende hus.

- Å Å Å Å Å Å Å Å Interessentinddragelse: Præsentation og kvalificering af visionsoplæg for borgere og foreninger som benytter Dams Gård i dag, kulturaktører i Rådgivning og politiske udvalg m.fl.

- Å Å Å Å Å Å Å Å Ækonomisk overslag: Foreløbig vurdering af ombygningsomkostninger, drift og mulige finansieringskilder.

Perspektiv og gevinster

Et nyt multifunktionelt hus kan blive et samlingspunkt for byen, tiltrække nye brugergrupper og skabe værdi både kulturelt, socialt og økonomisk. Et professionelt visionsoplæg er afgørende for at:

- Å Å Å Å Å Å Å Å Skabe politisk og folkelig opbakning

- Å Å Å Å Å Å Å Å Ansøge fonde og eksterne puljer

- Å Å Å Å Å Å Å Å Træffe et velfunderet valg for den kommunale investering

Andre projektagifter

Foruden selve visionsoplægget indeholder projektdokumentationen også udgifter til projektledelse, evaluering og revision i perioden 2025-2027, jf. tabel 1.

Tabel 1: Projektagifter	2025	2026	2027	I alt
Visionsoplæg, Projekt START*	150.000	Å	Å	150.000
Projektløsninger	265.000	850.000	850.000	1.965.000
Interessentinddragelse, møder, indvielser og rejser	10.000	10.000	10.000	30.000
Evaluering	Å	Å	50.000	50.000
Revision	Å	15.000	15.000	30.000
Projektdokumentation i alt	425.000	875.000	925.000	2.225.000

* Projekt START er et samarbejde mellem Arkitektforeningen og Dreyers fond. De bidrager med 190.000 kr., der betales direkte af Arkitektforeningen. Den samlede sum for visionsoplægget udgør derved 340.000 kr.

Projektløsninger er forudsat med en fuldtidsstilling til projektdokumentation og -proces, samt et mindre årligt beløb til understøttelse af projektet fra fagcentrene. Alle projektløsninger vedr. Dams Gård bliver samlet i Åt projekt for at sikre et overblik.

Evaluering og årlig revision af Forsøgsordning for frie bymidter er et krav fra staten, som ikke kan fraviges.

Denne anlægsbevilling forventes på sigt at skulle forhandles til at omfatte administration, evaluering og revision for årene 2028-2030.

Økonomiske konsekvenser

Center for Miljø, Plan og Kultur søger om anlægsbevillinger til Projektudvikling af Dams Gård.

Bevillingsmæssige konsekvenser vedr. anlæg

Sagen medfører, at der skal gives en anlægsbevilling (udgift) på 2.225.000 kr. til renoveringsarbejder i Dams Gård, Rønne og en anlægsbevilling (indtægt) på -1.335.000 kr. vedr. refusion fra Statens Forsøgsordning for frie bymidter (tabel 1)

Tabel 1 Nye anlægsbevillinger (i hele kr.)

Udvalg	Center	Projekt	U/I	Ny bevilling
NMPU	MPK	Projektudvikling af Kulturhuset i Dams Gård	Udgift	2.225.000
NMPU	MPK	Projektudvikling af Kulturhuset i Dams Gård, tilskud	Indtægt	-1.335.000
Nye anlægsbevillinger i alt				890.000

Å

Sagen medfører også, at der skal gives en tillægsbevilling til rådighedsbeløb på 425.000 kr. i 2025 og på 875.000 kr. i 2026 og at der afsættes rådighedsbeløb på 925.000 kr. i 2027 til projektudgifterne. Der skal tillige gives en tillægsbevilling på -667.500 kr. i 2026 og afsættes rådighedsbeløb på -667.500 kr. i 2027 til tilskud til projektet. Nettoudgiften på 890.000 kr. finansieres af de afsatte midler til Byens Hus/Torv på tværs. Der er afsat i alt 14.417.500 kr. Projektet balancerer over årene 2025-2027.

Tabel 2 Tillægsbevilling til rådighedsbeløb/budgetændring (i hele kr.)

Udvalg	Center	Projekt	U/I	Budget år	Budget år	Konsekvenser i overslagsår		
				2025	2026	2027	2028	2029
Tillægsbevilling/budgetændring:								
NMPU	MPK	Projektudvikling af Kulturhuset i Dams Gård	Udgift	425.000	875.000	925.000	0	0
NMPU	MPK	Refusion fra forsøgsordningen for frie bymidter	Indtægt	0	-667.500	-667.500	0	0
Finansiering:								
NMPU	MPK	Byens Hus/Torv på tværs, Rønne	Udgift	-890.000	0	0	0	0
I alt				-465.000	207.500	257.500	0	0
Kassebeholdningen *				465.000	-207.500	-257.500	0	0

Å * + = forøgelse af kassebeholdningen og - = forbrug af kassebeholdningen.

Å

Punkt 5: Forsøgsordning for frie bymidter, etape 1 - Dams Gård

25/15379

Sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget indstiller

Fritids-, Kultur- og Lokalsamfundsudvalget indstiller

Økonomi- og Klimaudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Formål med sagen

Formålet med sagen er, at kommunalbestyrelsen beslutter igangsætning af første etape af statens forsøgsordning for frie bymidter, der omhandler udviklingen af Dams Gård. Del af Rønne Bymidtes udvikling. I sagen beskrives indholdet af etape 1:

- Udarbejdelse af et visionsoplæg for Dams Gård
- Fortsat projektledelse af Rønne Byudvikling i 2025 og 2026, inkl. ekstern rådgivning
- Renovering af tag, vinduer og facade på Dams Gård i Rønne

Sideløbende med denne sag behandles også to anlægsbevillingssager på nærværende møde "*Anlægsbevilling til udarbejdelse af visionsoplæg for Dams Gård*" samt "*anlægsbevilling til renovering af tag, vinduer og facader på Dams Gård*"

Indstilling

Direktionen indstiller, at

- Dams Gård igangsættes med delvis finansiering fra Forsøgsordningen for frie bymidter.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 24-09-2025

Anbefales.

Beslutning Fritids-, Kultur- og Lokalsamfundsudvalget den 30-09-2025

Anbefales.

Kirstine Van Sabben afventer sin stillingtagen.

Sagsfremstilling

I nærværende sag anmodes der om at igangsætte projektet "Dams Gård". I 2024 blev Rønne en del af statens femårige forsøgsordning for frie bymidter på baggrund af en ansøgning, hvori Dams Gård spillede den bærende rolle som nyt kultur- og velfærdscenter.

Formålet med deltagelsen i forsøgsordningen, er at undersøge hvilke tiltag, der kan være med til at skabe mere liv i bymidten. Projektperioden med forsøgsordningen går frem til og med 2029, med endelig regnskabsafklæggelse og evaluering af resultater i 2030.

Rønne kom med i statens forsøgsordning for frie bymidter i oktober 2023, og det indledende forarbejde handlede om at kortlægge rammer, lave den første aktørinddragelse og lave målinger af livet i bymidten på forskellige tidspunkter af

døgnet, to gange om året.

I første etape af forsøgsordning for fire bymidter, foreslås det at sætte to sideløbende projekter sættes i gang på Dams Gård. De to projekter lægges op som særskilte anlægsbevillinger på nærværende møde.

- Anlægsbevilling til udarbejdelsen af et visionsoplæg for Dams Gård; Disponering af bygningen med en målsætning om at skabe et multifunktionelt hus, muligheder for brug og synergier samt den årlige drift af bygningen. Derudover omfatter projektet nødvendig administration i form af projektledelse og evaluering af forsøgsordningen.
- Anlægsbevilling til reovering af tag, vinduer og facader på Dams Gård.

Forsøgsordning for frie bymidter – Dams Gård, etape 1

I ansøgningen til deltagelse i forsøgsordning for frie bymidter, spillede flytningen af 10. klasse til Dams Gård en bærende rolle. I samspil med husets øvrige aktører; Kulturskolen, forskellige foreninger og det nærtliggende regionale spillested Musikhuzet, var visionen, at Dams Gård skulle danne ramme om et kultur- og velfærdscenter for hele Bornholm, hvor forskellige generationer mødes og er aktive sammen.

Anlægsbevilling til udarbejdelse af visionsoplæg for Dams Gård

På grund af ændrede forudsætninger for projektet, (ansøgning til forsøgsordningen inkl. flytning af 10. klasse til Dams Gård vedtaget i KB 25/5-2023), nemlig at regeringen i februar 2025 meldte ud, at 10. klasse nedlægges på landsplan, skal der udarbejdes et nyt visionsoplæg, som skal danne grundlag for en endelig politisk stillingtagen til brug af bygningen, og dernæst en proces, der handler om at tilvejebringe yderligere ekstern finansiering til realisering af projektet.

Udarbejdelsen af et samlet visionsoplæg for Dams Gård skal tage udgangspunkt i et bredt kulturbegreb, der understøtter menneskers engagement og udtryksformer, og en målsætning om at skabe et multifunktionelt hus, som vil kunne opfylde mange af de behov, som kommunen har fået kendskab til i den forløbende dialogproces. Det har i perioden vist sig, at behov løbende ændrer sig, og det er derfor administrationens forslag at visionen tager afsæt i, at bygningen ad åre netop bør kunne anvendes af forskellige brugergrupper og forskellige offentlige aktiviteter, der understøtter bylivet, borgere og besøgenes udfoldelsesmulighed, kulturaktører med videre.

Målet er at skabe en ramme for at bevare og udvikle, opleve og formidle kunst, kultur og aktiviteter med samfundsmæssig relevans. Dams Gård vil være stedet for kulturel tilgængelighed og deltagelse i bred forstand.

Udviklingsprocessen indtil nu

Arbejdet med udviklingen af et nyt kultur- og velfærdscenter går på to ben – et ben der handler om rammen; bygningen og haven, og et ben der handler om indholdet i bygningen. De to dele skaber til sammen en helhed.

Indholdet er mindst lige så vigtigt som selve rammen, for det er fællesskaber og aktiviteter, der giver lyst til at besøge stedet, involvere sig med andre mennesker og være med til at skabe liv i byen.

I løbet af processen er der arbejdet meget med inddragelse af særligt unge mennesker, men også forskellige andre målgrupper, som øens kulturaktører og forskellige sociale- og kulturorienterede foreninger. Et arbejde der har givet værdifulde indsigter, og sørget for at der på forskellige tidspunkter af døgnet er aktiviteter i bygningen. Og ikke mindst er huset blevet åbnet for interesserede, der kunne forestille sig at være aktører i huset eller deltage i kommende aktiviteter og samarbejder.

Dialogprocessen i de seneste måneder har inddraget diverse kulturaktører, der har været inddragelsesarbejde med de unge, der er tilknyttet det midlertidige projekt, Loftet, og der har været gennemført et aktør- og analysearbejde som et eksternt rådgiverteam udarbejdede i løbet af den nu afsluttede forprojektphase – strategisk udvikling af Rønne.

Anlægsbevilling til reovering af tag, vinduer og facader på Dams Gård

Den gamle købmandsgård Dams Gård i Krystalgade, som har været kommunalt ejet siden 2019, har et utæt tag, og vinduer og døre, der trænger til reparation. Da bygningen er tiltænkt en afgørende rolle både i byen og på Bornholm, er det administrationens vurdering at det er nødvendigt at sætte klimaskærmen i stand. Dette vil sikre værdien af ejendommen.

Et bærende princip for arbejdet med den gamle købmandsgård, er at værne om de arkitektoniske detaljer og kvaliteter som bygningen besidder, og nænsomt sikre bygningens ydre gennem reparation af eksisterende originale vinduer og døre. Bygningen er placeret i Rønnes gamle del og er omfattet af en bevarende lokalplan, og er markant både på grund af sin størrelse og sine dimensioner.

Den videre proces

Til at gennemføre renoveringen ansøges der om midler til projektudgifterne vedr. i anlægsbevilling nr. 2. med blandt andet de midler som staten stiller til rådighed igennem Rønnes deltagelse i forsøgsordning for frie bymidter.

Baggrund:

Siden 2020, hvor KB på baggrund af den strategiske udviklingsplan for Rønne, vedtog at arbejde for at etablere et kulturhus i Dams Gård, som blev erhvervet af kommunen for 3,7 mio. kr. i 2019, er der blevet undersøgt forskellige muligheder og scenarier for hvordan man kan etablere et kulturhus, -center eller multifunktionelt hus for byens borgere og besøgende i den gamle købmandsgård. I 2020 blev ca. 500 m² taget i brug midlertidigt af Bornholms kulturskole i et ønske om at samle dennes aktiviteter i Rønne på ét sted.

I 2021 reserverede den daværende kommunalbestyrelse 15 mio. kr. i budgettet til projekt Byens Hus/Torv på tværs (kulturhus i Rønne).

I 2023 kom Rønne med statens satsning på byer af Rønnes størrelse (hovedbyer), Forsøgsordning for frie bymidter. I ansøgningen hertil indgik Dams Gård som kultur- og velfærdshus, som den bærende del af indholdet. Med tilsagnet om at deltage i forsøgsordningen fulgte ca. 9,3 mio. kr.

I løbet af 2023 blev yderligere en del af bygningen taget midlertidigt i brug. Der blev lavet plads til ungeaktiviteter på ca. 300 m² og der blev indrettet ca. 350 m² med mødelokaler og toiletter. Det arbejde kostede tilsammen ca. 600.000 kr. Den samlede sum, der på nuværende tidspunkt er tilstede i projektet til Dams Gård er derfor 24,9 mio. kr.

I 2024 blev lov om forsøgsordning for frie bymidter vedtaget i folketinget, på baggrund af de deltagende kommuners forslag om fritagelse fra forskellige typer lovgivning. Formålet med forsøgsordningen er at frisætte byerne til at skabe mere levende bymidter.

I 2025 vedtog folketinget, at 10. klasse fra 2030 skal nedlægges på landsplan, og erstattes af en erhvervsrettet ungdomsuddannelse, EPX, der skal placeres sammen med bl.a. det almene gymnasium.

Økonomien bag Kulturhuset i Dams Gård.

Statens Forsøgsordning for frie bymidter har en samlet ramme på ca. 130 mio. kr. (2022-priser), der fordeles ligeligt mellem de kommuner, der er udvalgt til at deltage i ordningen. Rammen bliver uddelt i årene 2024-2027.

Bornholms Regionskommune kan derved se frem til at modtage ca. 9,3 mio. kr. + fremskrivning af beløbet i perioden 2024-2027. De tildelte midler fra forsøgsordningen skal matches med kommunale midler i fordelingen 60/40. Kommunen skal således bidrage med 40 % medfinansiering.

Der er tildelt Bornholms Regionskommune midler i 2024 og 2025, der sammen med medfinansieringen på 40% giver 10,73 mio. kr. jf. tabel 1.

Midlerne i 2026 og 2027 skal ansøges i hvert af årene. De angivne beløb i tabel 1 er fremskrevet med 2% årligt i forhold til tildelingen i 2025 og er udtryk for en forventet tildeling.

Tabel 1: Samlede midler i forsøgsordningen	Formål	2024	2025	2026	2027	i alt
Forsøgsordningen for frie bymidter	Velfærdscenter	2,51	0,00	0,00	0,00	2,51
Forsøgsordningen for frie bymidter	Fornyelse af bymidter	1,94	1,99	2,03	2,07	8,03
Bornholms Regionskommune	Medfinansiering 40%	2,96	1,33	1,36	1,38	7,03
Finansiering i alt, Forsøgsordning		7,41	3,32	3,39	3,46	17,57

Samlet giver Forsøgsordningen for frie bymidter mulighed for at generere en projektøkonomi på 17,6 mio. kr.

Kommunalbestyrelsen afsatte i budget 2021 i alt 15 mio. kr. som medfinansiering til ”Byens Hus/Torv på tværs” (tidligere arbejdstitel). Restbudgettet er 14,4 mio. kr. i 2025. Medfinansieringen af forsøgsordningen udgør samlet 7,0 mio. kr., hvorved der resterer 7,4 mio. kr., som kan benyttes til at matche yderligere fundraising, jf. tabel 2.

Der er således på nuværende tidspunkt en forventet ramme til realisering af Kulturhuset i Dams Gård på i alt 24,97 mio. kr.

De omtalte anlægsbevillinger, der ansøges om parallelt med denne sag, udgør samlet 10,7 mio. kr.

Tabel 2: Samlet forventet økonomi	2025*	2026	2027	i alt
Forsøgsordningen, stat og kommune	10,73	3,39	3,46	17,57
Pulje til Byens Hus/Torv på tværs, restbudget	7,40			7,40
Finansiering i alt	18,13	3,39	3,46	24,97
<i>Ansøgte anlægsbevillinger</i>				
Administration, proces og evaluering	0,43	0,86	0,93	2,22
Renovering af tag, vinduer og facade på Dams Gård.	3,40	5,10		8,50
Anlægsbevillinger i alt	3,83	5,96	0,93	10,72
<i>Rest til realisering af ombygning og aktiviteter</i>	<i>14,30</i>	<i>-2,57</i>	<i>2,53</i>	<i>14,25</i>

* Restbudget fra 2025 forudsættes overført til 2026

De resterende 14,2 mio. kr. kan bruges til realisering af de resultater, der kommer af visionsoplægget, jf. tabel 2. Hvorvidt rammen på 14,2 mio. kr. er tilstrækkelig til reformering af bygningen og igangsættelse af aktiviteter er ikke nærmere belyst på nuværende tidspunkt.

Der er derved en risiko for at kommunen ikke fremadrettet vil have tilstrækkelig finansiering til at gennemføre en større ombygning af bygningen ud over det foreslåede renoveringsarbejde af tag, vinduer og facade på Dams Gård. Den foreslåede renovering er med til at sikre værdien af ejendommen, idet det vurderes at være en risiko at forsætte med at undlade at renovere bygningens klimaskærm.

De tildelte midler fra forsøgsordningen i 2024 og 2025 skal senest 31. december 2025 være besluttet anvendt til bestemte formål i henhold til reglerne for forsøgsordningen. Såfremt dette ikke er sket, vil midlerne gå tilbage til staten til fornyet fordeling blandt de deltagende kommuner i 2026.

Økonomiske konsekvenser

Denne sag igangsætter projektet "Dams Gård", der er delvist finansieret af Statens Forsøgsordning til frie bymidter.

Der ansøges om anlægsbevillinger for samlet 10,7 mio. kr. i de to sager, hvormed de tildelte midler fra Forsøgsordningen til frie bymidter i 2024 og 2025 inkl. medfinansiering bliver anvendt.

De afledte økonomiske konsekvenser fremgår af de to separate anlægsbevillinger, der kører parallelt med denne sag.

Punkt 6: Gensidig orientering

Politisk sagsgang

Fritids-, Kultur- og Lokalsamfundsudvalget orienteres

Orientering

Gensidig orientering gives.

Beslutning Fritids-, Kultur- og Lokalsamfundsudvalget den 30-09-2025

Orientering givet.

Punkt 7: Sager til høring

Indstilling

Direktionen indstiller, at

- ingen sager sendes i høring

Beslutning Fritids-, Kultur- og Lokalsamfundsudvalget den 30-09-2025

Godkendt.